

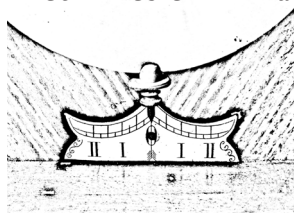
Klokken viser rett tid

Ditt ur har vært på service hos oss. Her får du en liten innføring i hva arbeidet vårt handler om og hvordan du skal få uret til å holde tiden der uret skal være.

I vårt verksted blir alle ur helt demontert, inspisert, reparert og rensset, smurt og justert. De testes i flere dager og justeres underveis, før vi sier oss fornøyd. Så får du beskjed om at uret er klart for utlevering.

Det er noen viktige huskereglar for at klokken skal fungere:

1. Pedelen må henges på. Husk at denne er følsøm. Pendelfjæren som pendlen henger i er skjør og tynn.
2. Kraft. Klokken må trekkes opp, eller loddene må heises opp
3. Halting. Alle våre ur er målt i vater når de forlater oss. Veggur kan ofte vatres i kassen, eller det finnes en indikator for senter. Se figuren under:

Når klokken henger på veggen skal pendelspissen henge presis foran senter av skalaen. Da skal forholdet mellom "tikk" og "takk" være helt likt, som dette: tikk-takk-tikk-takk-tikk-takk, ikke sånn: tikttakk -- tikktakk -- tikktakk.

På riktig gamle ur kan halting komme av at pendelarmen er bøyd, og kan rettes ved å bøye forsiktig til haltingen er borte.

URMAKER
Sutterud
BJØLSEN - NORGE

Å stille uret

En hovedregel er at ALLE UR STILLER FREMFOR. Enkelte urverk vil ikke fungere eller gå i stykker om viseren trekkes mot retningen. La gjerne alle slagene gå ut før du stiller videre frem til neste slag.

Når klokken går, men skal justeres

Det er pendelen som bestemmer farten på urverket. Når pendel-linsen er høyere, øker hastigheten.

Man justerer hastigheten ved å skru pendel-linsen oppover (mot solen) for å få uret til å gå fortere, og nedover (med solen) for at det skal gå saktere som vist under.

Spesielt for gulvur

Gulvur har gjerne en lang pendelarm som svinger til hver side en gang hvert sekund, eller hvert tre-kvart sekund.

De eldste gulvurene har en pendelarm i sort stål/jern. Den henger i pendelfjæren og har en nokså tung linse festet nederst, med en mutter for justering. Armen kan fort bli bøyd, da vil urverket begynne å halte, og klokken kan stoppe. Se punktet om halting på første side.

Daglig bruk

Uret skal som oftest trekkes en gang i uka for å gå kontinuerlig.

Klokker med fjær:

Trekkes med nøkkel. Hvis uret har slag, er det typisk venstre fjær som trekker slagene, og høyre som trekker urverket, eller gangverket som vi kaller det. Trekk fjæren til du kjenner at du når slutten. Det er en myte at det går an å "overtrekke" urverket.

Klokker med kjetting:

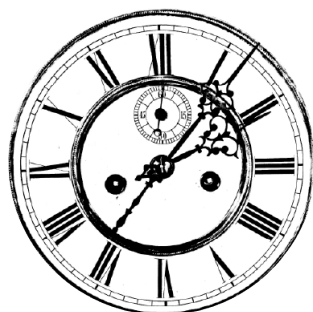
Trekk den korte delen av kjettingen ned, gjerne mens du løfter det aktuelle loddet opp. Det venstre loddet trekker slagene, og det høyre trekker gangverket.

Klokker med snorer:

Disse trekkes med en sveiv. Også her er det normalt at venstre lodd trekker slagene, og høyre trekker gangverket.

Sveiv rolig loddene opp til det gjenstår 15-20 cm. opp til urverket.

Klokker med kvarter-slag eller melodi-spill har ofte tre lodd. Da er gjerne høyre og venstre til henholdsvis slag og melodi, og det midtre er til gangverket.

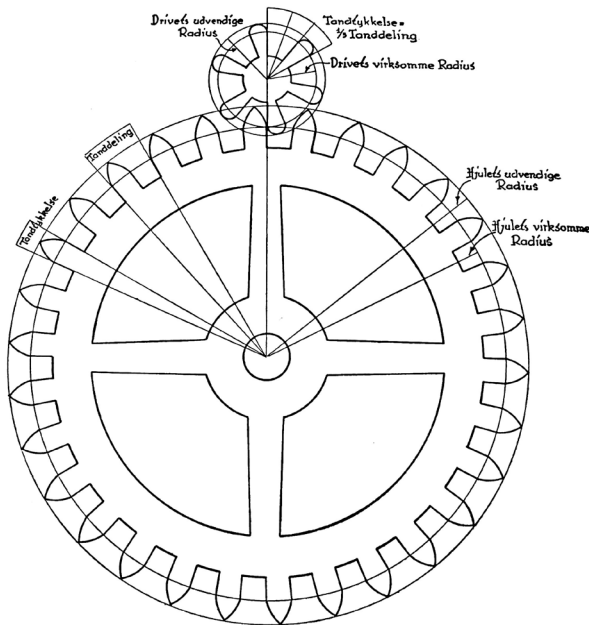

En typisk tallskive med to hull for å trekke uret.

Urverk er komplisert

De gamle urene fra 1600 - 1700 - 1800 og 1900-tallet er enkle og ekstremt komplisert på en gang. Det er lett å forstå prinsippene, men det er veldig mange små små detaljer som er veldig viktige for å få urverket til å gå som det skal. Kraften som skal til for å drive urverket er forbløffende godt tilpasset selv de eldste urverk. Noen ur har lodd som veier 6-8 kilo, og andre har mindre enn ett kilo.

Akslingene i hvert enkelt drev i verket henger i lagre av messing eller bronse. Her legger vi en mikro-dråpe med olje. Ettersom årene går vil ojen for dunste og blande seg med støv og små partikler av stål og messing/bronse. Det blir til en slags sort "pasta" som sliper på akslingen og lageret. Etter mange år stopper klokken på grunn av dette.

Illustrasjon fra boken "Haandbog for urmagere" utgitt i 1948. Disse bøkene bruker vi i mellom når vi står fast med de gamle urene.

URMAKER ERIK SUTTERUD & CIE.

Bentsebrugata 29A, 0469 Oslo, Tel 98 67 02 06 - ur@sutterud.no